فصلنامه ایده های نوین روانشناسی
دوره ۱۷، شماره ۲۱، تابستان ۱۴۰۲

پیش‌بینی اعتیادپذیری بر اساس سرمایه روانشناختی، نشخوار فکری و ذهن‌آگاهی دانشجویان دختر دانشگاه آزاد اسلامی واحد ورامین

پریسا قربانی[۱]، فریبا مرادی عباس آبادی[۲]، علیرضا زرندی[۳]

چکیده

این پژوهش با هدف پیش‌بینی اعتیادپذیری بر اساس سرمایه روانشناختی، نشخوار فکری و ذهن‌آگاهی در دانشجویان دختر دانشگاه آزاد اسلامی واحد ورامین انجام شد. پژوهش توصیفی- همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش را تمامی دانشجویان دختر دانشگاه آزاد اسلامی واحد ورامین در سال تحصیلی 99-1398 نیمسال دوم تشکیل داد. از بین دانشجویان دختر با روش نمونه‌گیری در دسترس تعداد 200 نفر انتخاب و به پرسشنامه اعتیادپذیری (وید و بوچر، 1992)، پرسشنامه سرمایه روانشناختی (لوتانز و همکاران، 2007)، پرسشنامه نشخوار فکری (یوسفی و همکاران، 1388) و پرسشنامه ذهن‌آگاهی (بائر و همکاران، 2004) پاسخ دادند. داده‌های پژوهش با روش‌های آمار توصیفی، ماتریس ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغیری با SPSS نسخه 24 تحلیل شد. نتایج نشان داد که بین نمره کل سرمایه روانشناختی (r=-0/56 و p=0/002) و ابعاد آن با اعتیادپذیری رابطه معکوس و معناداری وجود دارد (P<0/05). این رابطه بین نمره کل نشخوار فکری (r=0/44 و p=0/002) و ابعاد آن با اعتیادپذیری، مثبت و معنادار و بین نمره کل ذهن‌آگاهی (r=-0/62 و p=0/001) و ابعاد آن با اعتیادپذیری، معکوس و معنادار بود (P<0/05). همچنین، رگرسیون چندمتغیره به روش ورود همزمان نشان داد که 44 درصد از واریانس اعتیادپذیری بر مبنای متغیرهای پیشبین (سرمایه روانشناخت، ذهن‌آگاهی و نشخوار فکری) قابل تبیین است. بنابراین می‌توان برای پیشگیری از اعتیاد در دانشجویان با شناخت عوامل روانشناختی مؤثر و تقویت ذهن‌آگاهی آسیب‌پذیری دانشجویان در این زمینه را کاهش داد.

واژگان کلیدی: اعتیادپذیری، ذهن‌آگاهی، سرمایه روان‌شناختی، نشخوار فکری، دانشجویان

۱- دانشجوی ارشدگروه روانشناسی، واحد ورامین - پیشوا، دانشگاه آزاد اسلامی، ورامین، ایران (نویسنده مسئول)
[۲] عضو هیات علمی گروه روان شناسی عمومی، واحد ورامین پیشوا، دانشگاه آزاد اسلامی، ورامین، ایران
۳- گروه روانشناسی، واحد ورامین - پیشوا،دانشگاه آزاد اسلامی، ورامین، ایران

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-19]

مقدمه

بسیاری از دانشجویان برای اولین بار در دانشگاه ها با فشارهای روانی نو و متفاوتی روبرو می شوند. فشارهای فردی، میان فردی، تحصیلی و مواردی نظیر ترک کردن خانه، رویارویی با استقلال، برقراری ارتباط با دوستان جدید و فشارهای ناشی از همسالان که می‌تواند دانشجو را در معرض خطر مصرف مواد قرار دهد (بهرامی نژاد، بیرانوند، زارع و ارنواز، ۱۳۹۶). محیط های آموزشی نظیر دانشگاه مقام بسیار پر اهمیتی از نظر افزایش آگاهی و به چالش کشیدن نگرش های دانشجویان درباره مواد و پیگیری از سوء مصرف مواد و آسیب های وابسته دارد (سالک و همکاران، ۲۰۱۹). جمعیت دانشجویی کشور در زمره گروه های در معرض خطر مواد مخدر قرار دارند و پدیده ای که مصرف تجربی و تفننی ابتدایی و اجبار برای جستجوی مواد اولیه آن است، به نوعی تهدید کننده دانشجویان می باشد. پژوهش های بسیاری در کشورهای مختلف بیانگر آن است که شیوع مصرف سیگار و مشروبات الکلی و ماری جوآنا در جمعیت دانشجویی در حد قابل توجهی گزارش شده است (یعقوبی، طارمیان، پیروی و ظفر، ۱۳۹۳). پژوهش‌های متعددی (رحیمی، موقر، سهیمی و یونسیان، ۱۳۸۵؛ طارمیان، بولهری، پیروی و عسگری، ۱۳۹۲) وضعیت گرایش و شیوع مصرف مواد در دانشجویان در سال‌های اخیر را نگران‌کننده گزارش کرده‌اند. براساس مطالعه دیگری میزان شیوع مصرف مواد در بین دانشجویان به ترتیب مربوط به مشروبات الکلی ۶۳۳/درصد، سیگار و قلیان ۰/۵۲۳، حشیش ۰/۴۵۵ درصد، تریاک ۰/۳۹۹ درصد، قرص اکستازی ۰/۲۸۸ درصد و هرویین ۰/۱۵۵ درصد بوده است (فتحی، رضایی، موسوی و جلیز، ۱۳۹۶).

در مورد علل گرایش به مصرف موادمخدر و سازه‌های مرتبط با آن فرضیه‌های مختلفی بیان شده که در اکثر موارد مجموعه‌ای از عوامل در گرایش به موادمخدر نقش دارند. یکی از سازه‌های روانشناختی تأثیرگذار بر اعتیاد سرمایه‌های روانشناختی[1] است که از رویکرد روانشناسی مثبت در متون علمی نشأت می‌گیرد و می‌توان آن را به عنوان رشد یک حالت روانشناختی مثبت فردی تعریف کرد، که از طریق چهار ویژگی قابل شناسایی است: اطمینان داشتن به سعی و تلاش خود برای غلبه بر تکالیف دشوار، خوش بینی نسبت به آینده، پشتکار در تعقیب اهداف و داشتن انعطاف در صورت بروز مشکلات (شجاعیان، 1396). حسینپور (1396) در پژوهش خود نشان داد، متغیرهای روانشناختی امیدواری، تاب‌آوری، خوش‌بینی و خودکارآمدی نقش مهمی در پیشگیری و درمان اعتیاد دارند. با شناخت سرمایه‌های روانشناختی می‌توان از گرایش افراد به اعتیاد پیشگیری کرد. همچنین در پژوهش دیگری نشان داده شد افراد وابسته به مواد نسبت به افراد عادی تاب آوری، خودکارآمدی و امیدواری کمتری دارند (خداوردی، 1397).

از دیگر عوامل زمینه‌ساز اعتیاد، نشخوار فکری[2] است. نشخوار فکری به عنوان اشتغال دایمی به یک اندیشه یا موضوع و تفکر درباره آن شناخته می‌شود و طبقه‌ای از افکار آگاهانه است که حول یک محور مشخص می‌گردد و بدون وابستگی به تقاضاهای محیطی تکرار می‌شود (پوردون و کلارک[3]، 1397). نشخوار فکری تفکر افراد را به طور منفی جهت‌دار می‌کند و توان حل مسأله آنها را ضعیف می‌کند. در نتیجه هنگامی که فرد با مشکلی مواجه می‌گردد و توان حل مشکل را ندارد، به علت تاب‌آوری پایین و تفکرات منفی به رفتارهای مخرب از قبیل مصرف مواد، خشونت، بزهکاری و... اقدام می‌کند (موریس و هاوشیلت[4]، 1397). مطالعه‌ای که بر روی نوجوانان 19-14 ساله توسط ویلم، بیتبر، کلاس و راس[5] (2011) انجام شد، حاکی از آن بود که نشخوار فکری افزایش‌دهنده رفتارهای ناسازگارانه از جمله مصرف مواد بوده، با آن رابطه مستقیم داشته و افرادی که در معرض نشخوار فکری قرار می‌گیرند برای جلوگیری از آن به مصرف مواد روی می‌آورند. از طرفی تحقیقات از اهمیت بالقوه ذهن‌آگاهی [6]در سوءمصرف مواد حمایت می‌کند (لیونز، وومارک، کانترل و کنمور[7]، 2019).

ذهن‌آگاهی، احساس بدون قضاوت است که به واضح دیدن و پذیرش هیجانات همانطور که اتفاق می‌افتند، کمک می‌کند (وولف و سرپا[8]، 1397). در ده سال اخیر ذهن‌آگاهی در درجه علمی، توجه زیادی را به خود معطوف کرده است و به عنوان آگاهی لحظه به لحظه، از تجربه به دست آمده از توجه هدفمند، همراه با پذیرش بدون قضاوت تجربه‌های موجود تعریف می‌شود. بررسی‌ها نشان می‌دهند که ذهن‌آگاهی،

[1] . psychological capital
[2] . Rumination
[3] . Pourdon & Klarck
[4] . Moris & Havshild
[5] . Willem, Bijttebier, Claes & Raes
[6] . Mindfulness
[7] . Lyons, Womack, Cantrell & Kenemore
[8] . Woolf & Serepa

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-19]

در کاهش فشار روانی، درد مزمن، اضطراب، پیشگیری از عود مصرف، افسردگی، اختلال اضطراب تعمیم یافته، اختلال استرس پس از ضربه و سایر مشکلات روانشناختی مؤثر می‌باشد (لارنس[1]، 1397). همچنین، یافته‌های پژوهشی حاکی از این است که مجهز بودن به مهارت‌های ذهن‌آگاهی، منجر به تغییر در روابط بین فردی مبتلایان به اختلال مصرف مواد شده و نقش تعیین کننده‌ای در بهبودی آنان دارد (زیمزمن، داوبمانن و توماسیوس[2]، 2019). بازداری فکر، مانع تلاش برای ترک مواد مخدر و سیگار می‌شود و ذهن‌آگاهی در اختلالات مرتبط به مصرف مواد نقش ویژه‌ای دارد. ذهن‌آگاهی با کنترل توجه و تنظیم هیجانی مرتبط است و از این رو می‌تواند با افزایش کنترل بر سرنخ‌های دیداری مصرف الکل و مواد، در درمان اختلالات اعتیادی مؤثر واقع شود (کاویسچیولی، مووالی و مافی[3]، 2019).

مشکلات مطرح شده فوق ضرورت برنامه ریزی و تدوین مداخله ای پیشگیرانه اعتیاد را در دانشگاه‌ها نشان می‌دهد. استفاده از مواد مخدر در میان دانشجویان پیامدهای و عواقب جدی در بردارد که برخی از این پیامدها عبارت‌اند از: مطرود گردیدن، ایجاد نسل معتاد، کاهش ارتباط با افراد عادی و افزایش ارتباط با معتادان و فروشندگان مواد. گستره پیامدهای منفی اعتیاد به مواد مخدر در جامعه باعث می‌شود که پرداختن به این موضوع و شناسایی عوامل مرتبط با آن از اهمیت ویژه‌ای برخوردار باشد؛ بنابراین جهت مقابله با این پدیده انجام پژوهش‌های گسترده جهت شناسایی بهتر عوامل ایجادکننده و کمک به بالا بردن توانایی افراد برای مقابله با این پدیده ضروری به نظر می‌رسد. با توجه به این که پیشگیری از مبتلا شدن به مواد به مراتب آسان تر از درمان این اختلال می باشد (زرگر، کرمی راد و مهرابی زاده هنرمند، ۱۳۹۳) لذا جامعه باید قادر به اقدامات پیشگیرانه از طریق شناسایی عوامل مؤثر بر اعتیاد پذیری دانشجویان باشد.آمار روز افزون وابستگی به مواد مخدر بخصوص اشاعه آن در بین جوانان و دانشجویان نشان می‌دهد نسل جوان و دانشجو که باید در جهت سازندگی و پیشرفت جامعه مشارکت داشته باشند گرایش به مصرف مواد مخدر پیدا کرده و در دام اعتیاد به هدر می روند. از این رو لازم است بررسی های عمیق و وسیع در مورد شناسایی عوامل زمینه ساز گرایش به اعتیاد انجام گیرد. بنابراین با توجه به پیامدهای ناخوشایند اعتیاد مانند از هم پاشیدگی خانواده‌ها و طلاق، فرزندان بی‌سرپرست و آینده آنان، درگیر شدن نسل جوان و دانشجویان در اعتیاد و به هدر رفتن منابع مالی و اقتصادی کشور، پرشدن زندانها و افزایش سایر انحرافات و استفاده گسترده از موادمخدر و همچنین با توجه به اهمیت قشر دانشجویان به عنوان آینده‌سازان جامعه، بررسی عوامل مؤثر در گرایش به اعتیاد به منظور کاهش آسیب در دانشجویان امری ضروری است. با توجه به آنچه که گفته شد، این پژوهش به منظور پاسخ به این سؤال انجام گرفت که آیا اعتیادپذیری براساس سرمایه روانشناختی، نشخوار فکری و ذهن‌آگاهی در دانشجویان دختر قابل پیش‌بینی است؟

روش

پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانشجویان دختر دانشگاه آزاد اسلامی واحد ورامین در سال تحصیلی 99-1398 بود. در خصوص حجم نمونه، مطالعات چند متغیره در مقایسه با مطالعات تک متغیره همیشه نیازمند نمونه های بزرگتری هستند. زیرا، در آنها چندین ابزار اندازهگیری مختلف برای فردی واحد اجرا میشود ،و پاسخهای آن تحلیل می‌شود. نظر به این که برای برآورد حجم یک نمونه دقیق هیچ رقم معین یا درصد ثابتی از افراد جامعه وجود ندارد (شریفی و شریفی، 1392)، در مطالعه حاضر با روش نمونه گیری در دسترس و بر طبق فرمول تعیین حجم نمونه پیشنهادی تاباجینگ و فیدل (2007) حجم نمونه 170 نفر برآورد شد. در این مطالعه 15 متغیر پیش‌بین (سرمایه روانشناختی، نشخوار فکری، ذهن‌آگاهی و مؤلفه های آنها) وجود دارد که بر این اساس حجم نمونه 170 بهدست آمد، اما برای اطمینان بیشتر و امکان تعمیم‌دهی نتایج، 200 نفر انتخاب شد. ملاک‌های ورود به پژوهش شامل: رضایت آگاهانه برای شرکت در پژوهش، دانشجو بودن، جنسیت (دختر)، عدم ابتلای به بیماری جسمی و روانشناختی براساس گزارش خود فرد، عدم سابقه موادمخدر (چرا که هدف پژوهش بررسی اعتیادپذیری است و فردی که سابقه اعتیاد داشته است نمونه خوبی برای پژوهش محسوب نمی گردد). ملاک‌های خروج از پژوهش نیز شامل: انصراف از پاسخگویی در حین پژوهش و یا عدم پاسخگویی به تمام سؤالات ابزارهای پژوهش، ابتلا به بیماری جسمی یا روانشناختی براساس گزارش خود فرد، سابقه مصرف موادمخدر.

ابزارهای پژوهش:

[1] . Larens
[2] . Zimmermann, Daubmann & Thomasius
[3] . Cavicchioli, Movalli & Maffei

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-19]

الف) پرسشنامه اعتیاد پذیری: پرسشنامه اعتیادپذیری توسط وید و بوچر در سال (1992) ساخته شد و در ایران توسط زرگر در سال (1385) هنجاریابی شد. این پرسشنامه دارای 41 سؤال 4 گزینهایی میباشد که دو مؤلفه کلی به نامهای «آمادگی فعال» و «آمادگی منفعل» را اندازهگیری می کند (قلیزاده، احمدی و قلیزاده، 1397). نمرهگذاری پرسشنامه به شیوه طیف لیکرت 4 درجهای (کاملاً مخالفم=0، مخالفم=1، موافقم=2 و کاملاً موافقم=3) می باشد. حداقل نمره خرده مقیاس آمادگی فعال (۰) و حداکثر نمره (84) میباشد. حداقل نمره خرده مقیاس آمادگی منفعل (۰) و حداکثر نمره (24) و حداقل نمره کل سؤالات (۰) و حداکثر نمره کل سؤالات (108) می باشد (صدری دمیرچی، فیاضی و محمدی، 1395). پایایی پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ 0/90 محاسبه شده است که در حد مطلوب می باشد (باران اولادی، نویدیان و فارسانی، 1392). برای بررسی روایی پرسشنامه از ضریب همبستگی پیرسون با پرسشنامه هیجانخواهی زاکرمن استفاده است که ضرایب همبستگی پیرسون با نمره کل هیجانخواهی زاکرمن با آمادگی فعال 0/28، آمادگی منفعل 0/25 و کل گرایش به مصرف مواد 0/30 و معنیدار در سطح 0/01 بهدست آمده است که نشاندهنده روایی همگرایی پرسشنامه گرایش به مصرف مواد است (حسنزاده و فرزاد، 1397). در یک پژوهش ضریب آلفای کرونباخ 0/94 بهدست آمده است که نشان دهنده پایایی بسیار عالی پرسشنامه است (قلیزاده، احمدی و قلی زاده، 1397). در پژوهش بر روی دانشجویان برای بررسی پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که ضریب آلفای کرونباخ کل سؤالات 0/90 به دست آمد (جبرائیلی، محمدخانی و نوری، ۱۳۹۵).

ب) پرسشنامه سرمایه روانشناختی: پرسشنامه سرمایه روانشناختی توسط لوتانز، آولیو، آوی و نورمن[1] (2007) تهیه شده است .پرسشنامه شامل 24 سؤال و چهار مؤلفه «امید»، «تابآوری»، «خوش بینی» و «خودکارآمدی» را اندازه گیری می کند (علیپور، آخوندی، صرامیفروشانی و اعرابشیبانی، 1393). به آزمودنی در طیف 6 درجهای لیکرت به این صورت که به کاملاً مخالفم 1 نمره، مخالفم 2 نمره، تا حدودی مخالفم 3 نمره، تا حدودی موافقم 4 نمره، موافقم 5 نمره و کاملاً موافقم 6 نمره تعلق می‌گیرد. برای بدست آوردن نمره کل سرمایه روانشناختی ابتدا نمره هر خرده مقیاس به صورت جداگانه بدست می‌آید و سپس مجموع آنها به عنوان نمره کل سرمایه روانشناختی در نظر گرفته می‌شود (نریمانی، شاه محمدزاده، امیدوار و امیدوار، 1393). نتایج تحلیل عاملی تأیید روایی سازه این پرسشنامه را تأیید کرده است (لوتانز، آولیو، آوی و نورمن، 2007). در خارج کشور روایی سازه پرسشنامه همچنین، از طریق همبستگی مؤلفه-نمره کل برای ابعاد امید 0/62، تاب آوری 0/68، خوش‌بینی 0/64 و خودکارآمدی 0/69 به دست آمده است که تمامی روابط در سطح 0/05 معنی‌دار بودند که نشان از روایی سازه پرسشنامه است. همچنین، پایایی پرسشنامه به روش همسانی درونی با استفاده از آلفای کرونباخ برای مؤلفه‌های امید 0/84، تاب‌آوری 0/68، خوش‌بینی 0/64 و خودکارآمدی 0/86 و کل پرسشنامه 0/89 به دست آمده است (ارباسی و اوزبک[2]، 2017). روایی سازه پرسشنامه از طریق همبستگی مولفه-نمره کل برای ابعاد امید 0/86، تابآوری 0/78، «خوش‌بینی 0/83 و خودکارآمدی 0/84 به دست آمده است (فرخی و سبزی، 1394). در پژوهش هاشمی نصرت آباد و همکاران (1390) میزان پایایی این پرسشنامه بر اساس آلفای کرونباخ 0/85 به دست آمده است.

ج) پرسشنامه نشخوار فکری: این پرسشنامه توسط یوسفی، عابدی، بهرامی و محرابی (1388) ساخته شده است. پرسشنامه شامل ۳۹ سؤال چهار گزینه‌ای است که هر کدام از 1 تا 4 درجه بندی می‌شود و نمره هر فرد با جمع این امتیازات به دست می‌آید. به این صورت که به هیچ وجه نمره 1، تا حدودی نمره 2، بیشتر اوقات نمره 3 و تقریباً همیشه نمره 4 تعلق می‌گیرد. این پرسشنامه شامل 5 عامل «سردرگریبانی[3] 16، 2، 12، 8، 1، 26، 10، 6، 20، 28، 21، 14»، «سرزنش خود با سؤالات 31، 30، 32، 24، 33، 36، 35، 37، 34، 38[4]»، «نشخوار فکری علامت دار با سؤالات 19، 22، 17، 18، 27، 26، 29»، «درون‌نگری[5] با سؤالات 11، 4، 3، 7» و «نشخوارفکری درباره نتایج افسردگی[6] با سؤالات 38، 5، 39، 25، 9» است. ضریب اعتبار همزمان این مقیاس با آزمون بک 0/51 و با شادکامی آکسفورد

[1] . Luthans, Avolio, Avey & Norman

[2] . Erbasi & Ozbek

[3] . brooding

[4] . self-blame

[5] . introspection

[6] . rumination about depression results

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-19]

0/53 به دست آمد که هر دو از لحاظ آماری معنی دار بودند. همچنین این پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ 0/92 برخوردار است (معنویپور و شاه حسینی، ۱۳۹۴).

د) پرسشنامه ذهن‌آگاهی: این پرسشنامه توسط بیر، اسمیت و آلن[1] (2004) تدوین و دارای 39 سؤال و پنج زیرمقیاس ذهن‌آگاهی مشاهده‌گری، توصیف بدون برچسب، عملکرد همراه با آگاهی، عدم واکنش به تجارب درونی و پذیرش بدون قضاوت می‌باشد. سؤالات پرسشنامه براساس طیف 5 درجه‌ای لیکرت می‌باشد. این پرسشنامه تا حدود زیادی براساس مفهوم‌بندی رفتاردرمانی دیالکتیکی از مهارتهای ذهن‌آگاهی ساخته شده است و تمایل افراد به هشیار بودن در طی روز و انجام کارهایی که نیاز به تجربه مراقبه ندارد، را بررسی می کند. همسانی درونی (ضریب آلفای) آن بین 0/76 تا 0/91 برای پنج زیرمقیاس توسط بیر و همکاران (2004) گزارش شده است. تحلیل عاملی مقدماتی و قطعی از ساختار 4 عامل حمایت کرده و با بسیاری ازمتغیرهای دیگر مرتبط بوده است. در هنجاریابی ایرانی نیز دهقانی، اسماعیلیان، اکبری، حسنوند و نیکمنش (1393) نشان دادند که این پرسشنامه همسانی درونی مطلوبی (0/81 تا 0/93) دارد و اعتبار همگرای زیر مقیاس‌های آن بین 0/67 تا 0/78 می باشد.

برای تجزیه و تحلیل اطلاعات به دست آمده از پرسشنامه از روش‌های آماری استنباطی و به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها و انجام آزمون‌های آماری از نرم افزار SPSS-V22 استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغیره استفاده شد.

یافته‌ها

در این بخش توصیفی آماری از داده‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد.

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار سرمایه روان شناختی و ابعاد آن، نشخوار فکری، ذهن‌آگاهی و اعتیادپذیری در دانشجویان

متغیر پژوهش	تعداد	میانگین	انحراف معیار
امید	200	21/15	2/23
تاب‌آوری	200	25/36	4/13
خوش بینی	200	29/06	2/61
خودکارآمدی	200	22/14	5/98
نمره کل سرمایه روانشناختی	200	91/71	14/95
سردرگریبانی	200	18/13	4/67
سرزنش خود	200	20/93	2/15
فکر علامت دار	200	16/55	3/62
درون نگری	200	27/76	7/16
افسردگی	200	32/44	3/80
نمره کل نشخوار فکری	200	115/81	21/40
مشاهده	200	30/69	6/48
توصیف	200	27/51	2/19
عمل همراه با آگاهی	200	38/11	3/65
عدم قضاوت	200	31/01	8/17
عدم واکنش	200	22/10	3/54
نمره کل ذهن‌آگاهی	200	149/42	24/03
آمادگی فعال	200	45/11	5/27
آمادگی منفعل	200	56/82	9/23
نمره کل اعتیادپذیری	200	101/93	14/50

نتایج جدول شماره 1 نشان می‌دهد که در جمعیت مورد مطالعه میانگین و انحراف معیار نمره کل سرمایه روانشناختی برابر با 91/71 و 14/95 بوده است. همچنین، نتایج حاکی از آن است که بالاترین و پایین ترین نمره در ابعاد سرمایه روانشناختی مربوط به خوش‌بینی،

[1] . Bear, Smith & Allen

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-19]

29/06 و 2/61 و امید، 21/15 و 2/23 است. نتایج نشان می‌دهد که در جمعیت مورد مطالعه میانگین و انحراف معیار نمره کل نشخوار فکری برابر با 115/81 و 21/40 بوده است. همچنین، نتایج حاکی از آن است که بالاترین و پایین ترین نمره در ابعاد نشخوار فکری مربوط به افسردگی، 32/44 و 3/80 و فکر علامت دار، 16/55 و 3/62 بوده است. نتایج جدول نشان می‌دهد که در جمعیت مورد مطالعه میانگین و انحراف معیار نمره کل ذهن‌آگاهی برابر با 149/42 و 24/03 بوده است. همچنین، نتایج حاکی از آن است که بالاترین و پایین ترین نمره در ابعاد ذهن‌آگاهی مربوط به عمل همراه با آگاهی، 38/11 و 3/65 و عدم واکنش، 22/10 و 3/54 بوده است. نتایج نشان می‌دهد که در جمعیت مورد مطالعه میانگین و انحراف معیار نمره کل اعتیادپذیری برابر با 101/93 و 14/50 بوده است.

جدول ۲. ماتریس همبستگی پیرسون بین اعتیادپذیری و سرمایه روانشناختی دانشجویان

متغیر پیش بین	متغیر ملاک: اعتیادپذیری	
	ضریب همبستگی r	سطح معناداری p
خودکارآمدی	-0/35 **	0/005
امیدواری	-0/19**	0/002
تاب‌آوری	-0/41**	0/013
خوش‌بینی	-0/12**	0/002
سرمایه روانشناختی	-0/56**	0/002

نتایج جدول ۲ نشان میدهد که بین نمره کل سرمایه روانشناختی (r=-0/56 و p=0/002) و ابعاد آن با اعتیادپذیری در افراد نمونه در سطح P<0/05 رابطه معکوس و معناداری وجود دارد؛ به این صورت که وقتی نمرات فرد در سرمایه روانشناختی بالا باشد، احتمال گرایش فرد به اعتیاد کاهش می‌یابد و بالعکس.

جدول 3: خلاصه مدل رگرسیون اعتیادپذیری و سرمایه روانشناختی

مدل	همبستگی چندگانه	مجذور R	مجذور R تعدیل شده
1	0/449	0/201	0/197

همانگونه که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، ضریب همبستگی چندگانه بین سرمایه روانشناختی با اعتیادپذیری برابر با 0/449 است. همچنین، براساس مقدار ضریب تعیین 20/1 درصد از تغییرات نمره اعتیادپذیری بر مبنای سرمایه روانشناختی تبیین می‌شود.

جدول ٤. ماتریس همبستگی پیرسون بین اعتیادپذیری و نشخوار فکری دانشجویان

متغیر پیش‌بین	متغیر ملاک: اعتیادپذیری	
	ضریب همبستگی r	سطح معناداری p
سردرگریبانی	0/17**	0/001
سرزنش خود	0/22**	0/001
فکر علامت‌دار	0/12**	0/002
درون نگری	0/14**	0/007
افسردگی	0/24**	0/001
نشخوار فکری	0/44**	0/002

نتایج جدول ۴ نشان می‌دهد که بین نمره کل نشخوار فکری (r=0/44 و p=0/002) و ابعاد آن با اعتیادپذیری در افراد نمونه در سطح P<0/05 رابطه مثبت و معناداری وجود دارد؛ به این صورت که وقتی نمرات فرد در نشخوار فکری بالا باشد، احتمال گرایش فرد به اعتیاد افزایش می‌یابد و بالعکس.

جدول 5. خلاصه مدل رگرسیون اعتیادپذیری و نشخوار فکری

مدل	همبستگی چندگانه	مجذور R	مجذور R تعدیل شده
1	0/569	0/323	0/319

همانگونه که در جدول ۵ مشاهده می‌شود، ضریب همبستگی چندگانه بین نشخوار فکری با اعتیادپذیری برابر با 0/569 است. همچنین، براساس مقدار ضریب تعیین 32/3 درصد از تغییرات نمره اعتیادپذیری بر مبنای نشخوار فکری تبیین می‌شود.

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-19]

جدول 6. ماتریس همبستگی پیرسون بین اعتیادپذیری و ذهن‌آگاهی دانشجویان

متغیر پیش بین	متغیر ملاک: اعتیادپذیری ضریب همبستگی r	سطح معناداری p
مشاهده	-0/21**	0/005
توصیف	-0/16**	0/011
عمل همراه با آگاهی	-0/35**	0/043
عدم قضاوت	-0/11**	0/003
عدم واکنش	00/13**	0/015
ذهن‌آگاهی	-0/62**	0/001

نتایج جدول ۶ نشان می‌دهد که بین نمره کل ذهن‌آگاهی (r=-0/62 و p=0/001) و ابعاد آن با اعتیادپذیری در افراد نمونه در سطح P<0/05 رابطه معکوس و معناداری وجود دارد؛ به این صورت که وقتی نمرات فرد در ذهن‌آگاهی بالا باشد، احتمال گرایش فرد به اعتیاد کاهش می‌یابد و بالعکس.

جدول ۷. خلاصه مدل رگرسیون اعتیادپذیری و ذهن‌آگاهی

مدل	همبستگی چندگانه	مجذور R	مجذور R تعدیل شده
1	0/687	0/471	0/465

همانگونه که در جدول ۷ مشاهده می‌شود، ضریب همبستگی چندگانه بین ذهن‌آگاهی با اعتیادپذیری برابر با 0/687 است. همچنین، براساس مقدار ضریب تعیین 47/1 درصد از تغییرات نمره اعتیادپذیری بر مبنای ذهن‌آگاهی تبیین می‌شود.

جدول ۸. ضرایب رگرسیون چندمتغیره پیش‌بینی اعتیادپذیری براساس متغیرهای پیش بین

متغیر ملاک	متغیر پیش بین	مقدار بتای استاندارد	مقدار ثابت	مجذور R2	مقدار t	P
اعتیادپذیری	سرمایه روانشناختی	0/34	61/87	0/441	6/93 5/21	0/001
	نشخوار فکری	0/22				0/002
	ذهن‌آگاهی	0/41			11/06	0/004

تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش با روش رگرسیون چندمتغیره ورود همزمان که نتایج آن در جدول ۸ ارائه شده است، نشان می‌دهد که متغیرهای پیش بین در بین افراد نمونه توان پیش‌بینی و تبیین اعتیادپذیری را داشته‌اند. مقدار بتا برای سرمایه روانشناختی برابر با 0/34، مقدار بتا برای نشخوار فکری برابر با 0/22 و مقار بتا برای ذهن‌آگاهی برابر با 0/41 و در سطح 0/05 معنادار است. همچنین، نتایج نشان می‌دهد که متغیرهای پیش‌بین توانسته‌اند با هم 44 درصد از تغییرات (واریانس) نمره اعتیادپذیری را تبیین نمایند.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی اعتیادپذیری بر اساس سرمایه روانشناختی، نشخوار فکری و ذهن‌آگاهی دانشجویان دختر دانشگاه آزاد اسلامی واحد ورامین انجام شد. نتایج پژوهش با استفاده از ماتریس ضریب همبستگی پیرسون نشان داد که بین نمره کل سرمایه روانشناختی و ابعاد آن با اعتیادپذیری در افراد نمونه رابطه معکوس و معناداری وجود دارد؛ به این صورت که وقتی نمرات فرد در سرمایه روانشناختی بالا باشد ،احتمال گرایش فرد به اعتیاد کاهش می‌یابد. این یافته از پژوهش با نتایج بسیاری از مطالعات پیشین مانند نتایج مطالعات مایاو و همکاران (2021)، دی بلو و همکاران (2019)، تری و همکاران (2021)، مورات (2019)، کاسیجین و همکاران (2018) همسو می باشد. در تبیین نتایج بدست آمده می‌توان چنین بیان نمود سرمایه روانشناختی، جنبه های مثبت زندگی آدمی را دربر می‌گیرد. لوتانز (۲۰۰۸) بیان می کند که سرمایه انسانی و اجتماعی آشکار بوده، به آسانی قابل مشاهده است و می‌توان آن را به سادگی اندازه‌گیری و کنترل کرد. در حالی که سرمایه روان شناختی، بیشتر بالقوه بوده، اندازه‌گیری و توسعه آن دشوار است. بنابراین سرمایه روانشناختی شامل درک شخص از خودش، داشتن هدف برای رسیدن به موفقیت و پایداری در برابر مشکلات تعریف شده است و باعث سازگاری فرد در شرایط دشوار زندگی می‌شود. سرمایه روانشناختی از چهار بعد امید، خوشبینی، تابآوری و خودکارآمدی تشکیل شده است. در واقع افرادی که از

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-19]

تاب آوری پایین برخوردار هستند، در زندگی خود هدف مشخصی ندارند و معنای مهمی برای زندگی خود نیافته‌اند، همچنین، در مواجهه با مشکلات انگیزه خود را از دست می دهند، نسبت به تغییرات زندگی منعطف نیستند و همواره در بیم و ترس باقی می مانند و در نتیجه در شرایط و موقعیت‌های تهدیدآمیز به مصرف مواد گرایش پیدا می‌کنند این افراد در برابر مشکلات بسیار آسیب پذیر عمل می‌کنند و به سرعت در هم می‌شکنند و نمی‌توانند احساسات و هیجانات خود را کنترل و به شیوه سالم مدیریت کنند. همچنین در تبیین یافته اخیر می‌توان گفت افراد با احساس خودکارآمدی از اندیشه خودکنترلی پایینی برخوردارند که خود منجر به تفکرات منفی درباره خود و توانایی خود می‌شود. چنین افرادی برای کنارآمدن با این تفکرات و رسیدن به آرامش و احساس بهتر از راهبردهای غیرسودمند استفاده می‌کنند. به عبارتی از مواد مخدر به منزله ابزاری در تعامل با افراد و موقعیت‌ها برای تنظیم روحیه و خلق خود استفاده می‌کنند. افرادی که در خود توانایی و اطمینان جهت غلبه بر موانع و مشکلات زندگی نمی‌بینند و توان مقاومت آنان ضعیف است، به جای حل مسائل و چالش‌ها سعی می‌کنند از آنها دوری کنند و با توجه به اینکه هنوز مسائل جزء دغدغه ذهن آنها است برای کاهش آن به مواد پناه می‌برند. از دیگرسو، می‌توان بیان کرد که امید یک توانایی است که به فرد کمک می کند تا علیرغم مشکلاتی که در راه رسیدن به هدف وجود دارد، انگیزه خود را حفظ نماید. افراد امیدوارتر موارد موردنظر خود را به شکل موفقیت آمیزی دنبال می‌کنند و در نتیجه هیجانات مثبت بیشتری را نیز تجربه می‌کنند. افراد دارای سطح امید پایین در رویارویی با مشکلات برای رسیدن به موارد موردنظر خود مشکل دارند و در نتیجه هیجانات منفی بیشتری را تجربه می‌کنند و ممکن است به منظور مقابله با همین احساسات ناخوشایند به مصرف مواد روی بیاورند. نداشتن امید به زندگی و یا پایین آمدن آن موجب می‌شود که فرد احساس کارایی و خودکارآمدی پایین داشته باشد، عزت نفسش کاهش یابد، تلاش برای پیشرفت در زندگی را بیهوده بداند و به سمت مصرف مواد روی بیاورد تا حتی به صورت گذرا احساس بهتری داشته باشد. خوشبینی یکی از سازه‌هایی است که به نوعی برخی از آن به عنوان کمبود روانی تلقی می‌کنند چرا که از آن به نوعی خودفریبی و خطای ادراکی یاد می‌شود و تحت تأثیر تجارب خوشبینانه قبلی نیز قرار دارد. بنابراین ممکن است تأثیر خوشبینی در جوانب مختلف روانی بیشتر به صورت غیرمستقیم باشد تا مستقیم. خوش بینی از جمله متغیرهایی است که در جامعه و فرهنگایران کمتر مورد توجه قرار گرفته است، لذا باید تحقیقات بیشتر دیگری با توجه به شرایط فرهنگی کشورانجام شود تا نقش این عامل به خصوص در گرایش به اعتیاد روشنتر شود.

نتایج پژوهش نشان داد که بین نمره کل نشخوار فکری و ابعاد آن با اعتیادپذیری در افراد نمونه رابطه مثبت و معناداری وجود دارد؛ به این صورت که وقتی نمرات فرد در نشخوار فکری بالا باشد، احتمال گرایش فرد به اعتیاد افزایش می‌یابد و بالعکس. این یافته از پژوهش با نتایج مطالعات پیشین مانند نتایج مطالعه کاندلر و همکاران (2021)، ممدوویس و همکاران (2019)، براوو و همکاران (2019) همسو می باشد. نشخوارفکری را می‌توان به عنوان افکار تکراری و بازگشتی نسبت به خلق منفی یا رویدادهای زندگی تعریف کرد. نشخوار فکری مجموعه‌ای از افکار منفعلانه‌ای است که جنبه تکراری دارند، بر علل و نتایج علایم متمرکزاند و مانع حل مسأله سازگارانه شده و به افزایش افکار منفی می انجامند؛ به طریق غیرارادی وارد آگاهی می شوند و توجه را از موضوعات مورد هدف فعلی منحرف می سازند. نشخوار فکری به عنوان افکاری مقاوم و عودکننده تعریف می‌شود، که گرد یک موضوع معمول دور می زند. این افکار به طور غیرارادی وارد آگاهی می شوند و توجه را از موضوعات مورد نظر و اهداف فعلی منحرف می سازند. نشخوار فکری یک فرایند شناختی است که به شدت خطر شروع علایم آسیب شناسی روانی را بالا می برد و با ابقاء اختلالات هیجانی از قبیل اضطراب و افسردگی مرتبط است. نشخوار فکری فکر کردن تکرارشونده است که اغلب کنترل ناپذیر و با محتوای فکری خام است و به کرات، شکل نشخوار افسرده ساز را به خود می‌گیرد. یعنی افکار منفی و تکرار شونده که معمولاً درباره رویدادهای گذشته یا استرسورهای جاری است. نشخوار فکری راهبرد مقابله ی ناسازگارانه ای است که هنگام مواجهه با مشکل بهکار می افتد. پردازشهای متمرکز بر خود به گیرافتادن فرد در حالات آسیب شناختی منجر م یشود و احتمال عود آن را افزایش می‌دهد. مؤلفه سندرم های شناختی توجهی به این علت مشکل ایجاد می کند که راهبردهای نشخوار فکری و نظارت بر تهدید، می‌تواند دسترسی به اطلاعات و افکار منفی را افزایش دهد. نشخوار فکری ممکن است منابع مورد نیاز برای راهبردهای مقابله و ارزیابی سازگار را مورد توجه قرار ندهد و به پردازشهای سازگارانه سطوح پایین منجر شود.

نتایج پژوهش با استفاده از ماتریس همبستگی پیرسون نشان داد که بین نمره کل ذهن‌آگاهی و ابعاد آن با اعتیادپذیری در افراد نمونه رابطه معکوس و معناداری وجود دارد؛ به این صورت که وقتی نمرات فرد در ذهن‌آگاهی بالا باشد، احتمال گرایش فرد به اعتیاد کاهش می‌یابد و بالعکس. این یافته از پژوهش با نتایج مطالعات پیشین مانند نتایج مطالعه اسمیت و همکاران (2020)، کاویسچیولی و همکاران (2020)، جین، جونز و لی (2019) وولک و همکاران (2019)، انکما و باون (2017)، همسو می باشد. پیشگیری از گرایش به مصرف

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-19]

موادمخدر و عود مصرف مواد بر پایه ذهن‌آگاهی، به شکل چشمگیری در مقایسه با مداخله های دارویی و رفتار درمانی- شناختی، در درمان وابستگی به مواد افیونی و افزایش سلامت روانی بیماران نقش دارد. هپنر و همکاران (۲۰۱۶) گرایش ذهن‌آگاهی را با میزان پرهیز از سیگار به دنبال ترک و نجات از لغزش در گروهی از سیگاریهای آفریقایی- آمریکایی داوطلب درمان بررسی کردند. افراد، پیش از مداخله های معمول برای ترک سیگار، شاخص گرایش ذهنآ گاهی و دیگر شاخص های روانشناختی را تکمیل کردند و میزان پرهیز از سیگار، در روزهای سوم، سی و یکم و هفته بیست و ششم پس از ترک بررسی شد. افراد با گرایشهای ذهن‌آگاهی بالاتر، هم در آغاز برنامه و هم در طی زمان با احتمال بیشتری سیگار را ترک کردند. از این گذشته در بین افرادی که در روز سوم لغزش داشتند، کسانی که از گرایش ذهن‌آگاهی بیشتری بهره مند بودند با احتمال بیشتری موفق می شدند تا پرهیز را از سر گیرند. در همین راستا و در تبیین نقش ذهن‌آگاهی و مهارت های ذهن‌آگاهی در کاهش گرایش به مصرف و عود مصرف مواد می‌توان گفت که تمرینات ذهن‌آگاهی از طریق روشهای مختلف بر فرآیندهای مرتبط با ولع تأثیر می گذارد. اولاً تمرین های مربوط به ذهن‌آگاهی می‌توانند واکنش پذیری پایین به بالا نسبت به محرک های مرتبط به مواد را از طریق کاهش و تعدیل فعال شدن کرتکس هنگام مواجهه با نشانه های مصرف مواد را کاهش دهد. دوماً تمرین ذهن‌آگاهی می‌تواند هیجان منفی را از ولع مصرف جدا کند. اگر چه احساس منفی شایعترین مسئله ولع مصرف و عواقب ترک آن است. تمرین ذهن‌آگاهی می‌تواند این ارتباط را خاموش کند، به طوری که وقتی یک فرد معتاد احساس غمگینی، ترس یا عصبانیت را تجربه می کند می‌تواند اجازه دهد این هیجانات بالا بیایند بدون اینکه واکنشی به این هیجانات نشان دهد. افراد وابسته به مواد با استفاده از مهارتها و تمرینات مربوط به ذهن‌آگاهی با کاهش واکنش به احساسات منفی می‌توانند کاهش گرایش به مصرف مواد کمتری داشته باشند.

پژوهش از نوع همبستگی بود و نمیتوان نتیجه گیری علی از آن داشت و این یکی از محدودیتهای پژوهش حاضر می باشد. همچنین، استفاده از ابزارهای خودگزارشی یکی دیگر از محدودیت‌های این مطالعه بود. دیگر محدودیت مطالعه حاضر را می‌توان به تمرکز مطالعه بر یک قشر محدود از جامعه یعنی دانشجویان دختر بیان کرد و لازم است در تعمیم نتایج به سایر افراد جامعه احتیاط نمود. پیشنهاد می گردد که پژوهشگران و محققین آینده در تحقیق بعدی برای گردآوری داده‌ها در کنار ابزار خودگزارشی از مصاحبه نیمه ساخت یافته و یا از پرسشنامه‌هایی که دارای سئوالات دروغ سنج هستند استفاده گردد. به محققان آینده پیشنهاد می‌شود در تحقیق بعدی به منظور دستیابی به نتایج قابل استنادتر در خصوص ارتباط گرایش به اعتیاد با سازه‌های روانشناختی در بین دانشجویان از طرح‌های مدلیابی معادلات ساختاری استفاده گردد.

منابع

بهرامی نژاد، عاطفه؛ بیروانوند، افسانه؛ زارع، سودابه و ارنواز، معصومه. (۱۳۹۶). بررسی ارتباط بین هوش هیجانی و گرایش به اعتیاد در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی لرستان. *فصلنامه یافته*، ۷۳، ۱۲۰-۱۱۳.

پوردون، کریستین.، و کلارک، دیوید. (۱۳۹۷). *رهایی از افکار وسواسی*. ترجمه زهرا اندوز و حسن حمیدپور. تهران: انتشارات ارجمند.

حسین پور، مهدی. (۱۳۹۶). نقش سرمایه های روان شناختی در پیشگیری از گرایش افراد به اعتیاد . *فصلنامه سلامت اجتماعی و اعتیاد*. 4(16): 62-25.

خداوردی، عباسعلی. (۱۳۹۷). مقایسه تاب آوری، خودکارآمدی، امید و خوشبینی در افراد وابسته به مواد و عادی. *فصلنامه سلامت اجتماعی و اعتیاد*، 5 (20)، 78-63.

رحیمی موقر، آفرین؛ سهیمی ایزدیان، الهه و یونسیان، مسعود. (۱۳۸۵). مطالعه مروری وضعیت مصرف مواد در دانشجویان کشور. *مجله دو ماهنامه پایش*، ۵ (۲)، ۸۳-۱۰۴.

زرگر، یدالله؛ کرمی راد، بهنام و مهرابی زاده هنرمند، مهناز. (۱۳۹۳). اثربخشی آموزش هوش هیجانی بر آمادگی اعتیاد در دانشجویان. *مجله اعتیادپژوهی*، ۱۲ (۳۲)، ۲۸۹-۲۹۳.

شجاعیان، مریم. (۱۳۹۶). *درمان ذهن‌آگاهی در افزایش سرمایه روان شناختی*. تهران: نشر راز نهان .

طارمیان، فرهاد؛ بوالهری، جعفر؛ پیروی، حمید و عسگری، علی. (۱۳۹۲). شیوع مصرف مواد در دانشجویان دانشگاه های علوم پزشکی شهر تهران. *فصلنامه اعتیادپژوهی*، ۷ (۲۸)، ۹-۲۱.

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-19]

فتحی، آیت الله؛ رضایی، نورمحمد؛ موسوی فر، بابک و جلیز، رباب. (۱۳۹۶). بررسی نقش ارزش های دینی خانواده در گرایش به اعتیاد نوجوانان و جوانان شهر تبریز. *پلیس زن*، ۲۷، ۸۲-۶۸.

لارنس، آلن پلتز. (۱۳۹۷). *درمان اعتیاد مبتنی بر ذهن‌آگاهی*. ترجمه مرضیه مرادمند. تهران: نشر نگارخانه.

موریس، اشتفان.، و هاوشیلت، ماریت. (۱۳۹۷). *کشف و خنثی کردن تله های وسواس فکری (آموزش فراشناختی برای اختلال وسواس فکری-عملی)* ویراست سوم. ترجمه مسعود چینی فروشان . تهران: انشارات ارجمند.

وولف، کریستین.، و سرپا، گرگ. (۱۳۹۷). *راهنمای بالینگران در آموزش ذهن‌آگاهی (برنامه جامع جلسه به جلسه برای متخصصان سلامت روان و کارکنان بخش سلامت)*. ترجمه کتایون حلمی. تهران: نشر ارجمند.

یعقوبی، حمید؛ طارمیان، فرهاد، پیروی، حمید و ظفر، مسعود. (۱۳۹۳). شیوع مصرف مواد در دانشجویان دانشگاه های تابع وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (سال ۱۳۹۱). *مجله اعتیادپژوهی*، ۸ (۳۲)، ۹-۳۶.

Bravo, A. J., Sotelo, M., Pilatti, A., Mezquita, L., Read, J. P., & Cross-Cultural Addictions Study Team. (2019). Depressive symptoms, ruminative thinking, marijuana use motives, and marijuana outcomes: A multiple mediation model among college students in five countries. *Drug and alcohol dependence*, *204*, 107558.

Cavicchioli, M., Movalli, M., Vassena, G., Ramella, P., Prudenziati, F., & Maffei, C. (2019). The therapeutic role of emotion regulation and coping strategies during a stand-alone DBT Skills training program for alcohol use disorder and concurrent substance use disorders. *Addictive behaviors*, *98*, 106035.

Cavicchioli, M., Ramella, P., Vassena, G., Simone, G., Prudenziati, F., Sirtori, F., ... & Maffei, C. (2020). Dialectical behaviour therapy skills training for the treatment of addictive behaviours among individuals with alcohol use disorder: the effect of emotion regulation and experiential avoidance. *The American journal of drug and alcohol abuse*, *46*(3), 368-384.

Cousijn, J., Luijten, M., & Ewing, S. W. F. (2018). Adolescent resilience to addiction: a social plasticity hypothesis. *The Lancet Child & Adolescent Health*, *2*(1), 69-78.

DiBello, A. M., Miller, M. B., & Carey, K. B. (2019). Positive heavy drinking attitude mediates the association between college alcohol beliefs and alcohol-related outcomes. *Addictive behaviors*, *88*, 29-35.

Enkema, M. C., & Bowen, S. (2017). Mindfulness practice moderates the relationship between craving and substance use in a clinical sample. *Drug and Alcohol Dependence*, *179*, 1-7.

Jin, S. W., Jones, T. V., & Lee, Y. (2019). Does resilience mediate the link between depression and internet addiction among African American university students?. *Journal of Negro Education*, *88*(2), 114-129.

Kendler, K. S., Ohlsson, H., Clouston, S., Fagan, A. A., Sundquist, J., & Sundquist, K. (2021). The causal effect of resilience on risk for drug abuse: a Swedish national instrumental variable, co-relative and propensity-score analysis. *Psychological medicine*, *51*(5), 846-852.

Lyons, T., Womack, V. Y., Cantrell, W. D., & Kenemore, T. (2019). Mindfulness-based relapse prevention in a jail drug treatment program. *Substance use & misuse*, *54*(1), 57-64.

Memedovic, S., Slade, T., Ross, J., Darke, S., Mills, K. L., Marel, C., ... & Teesson, M. (2019). Rumination and problematic substance use among individuals with a long-term history of illicit drug use. *Drug and alcohol dependence*, *203*, 44-50.

Miao, R., Bozionelos, N., Zhou, W., & Newman, A. (2021). High-performance work systems and key employee attitudes: the roles of psychological capital and an interactional justice climate. *The International Journal of Human Resource Management*, *32*(2), 443-477.

Murat, E. (2019). A CD4+ T cell population expanded in lupus blood provides B cell help through interleukin-10 and succinate. *Nature medicine*, *25*(1), 75-81.

Salk, R. H., Germeroth, L. J., Emery, R. L., Conlon, R. P. K., Wang, Z., Cheng, Y., . . . Levine, M. D. (2019). Predictive utility of subtyping women smokers on depression, eating, and weight-related

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-19]

symptoms. *Health Psychology, 38*(3), 248-258.
Smith, J. M., Bright, K. S., Mader, J., Smith, J., Afzal, A. R., Patterson, C., ... & Crowder, R. (2020). A pilot of a mindfulness based stress reduction intervention for female caregivers of youth who are experiencing substance use disorders. *Addictive Behaviors*, *103*, 106223.
Terry, D. R., Peck, B., & Baker, E. (2021). Self-efficacy, grit and perceptions of rural employment: What changes occur after graduation?. *Online Journal of Rural Nursing and Health Care, 21*(2), 44-68.
Volk, F., Floyd, C. G., Bohannon, K. E., Cole, S. M., McNichol, K. M., Schott, E. A., & Williams, Z. D. (2019). The moderating role of the tendency to blame others in the development of perceived addiction, shame, and depression in pornography users. *Sexual Addiction & Compulsivity*, *26*(3-4), 239-261.
Willem, L., Bijttebier, P., Claes, L., & Raes, F. (2011). Rumination subtypes in relation to problematic substance use in adolescence. *Personality and Individual Differences*, *50*(5), 695-699.
Zimmermann, L., Daubmann, A., & Thomasius, R. (2019). Does a mindfulnessaugmented version of the German Strengthening Families Program reduce substance use in adolescents? Study protocol for a randomized controlled trial. *Journal Trials, 28*, 21(1), 114.

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-19]

Prediction of Addiction Potential Based on Psychological Capital, Rumination and Mindfulness of Female Students of Varamin Islamic Azad University

Parisa Ghorbani[1], Fariba Moradi Abbasabadi[2], Alireza Zarandi[3]

Abstract

The aim of this study was to Predict Addiction Potential based on psychological capital, rumination and mindfulness in female students of Islamic Azad University of Varamin. The research was descriptive-correlational. The statistical population of the study consisted of all female students of the Islamic Azad University of Varamin in the academic year 2019-2020 in the second semester. 200 female students were selected by convenience sampling method and given the Wade and Butcher Addiction Potential Questionnaire (1992), Lutans et al. (2007) Psychological Hardiness Questionnaire, Yousefi et al. (2009) and Bauer Mindfulness Questionnaire. Colleagues (2004) responded. Research data were analyzed by descriptive statistics, Pearson correlation coefficient matrix and multivariate regression with SPSS version 24. The results showed that there is an inverse and significant relationship between the total score of psychological capital ($r = -0.56$ and $p = 0.002$) and its dimensions with addiction ($P < 0.05$). This relationship between the total score of rumination ($r = 0.44$ and $p = 0.002$) and its dimensions with addiction, positive and significant and between the total score of mindfulness ($r = -0.62$ and $p = 0.001$) and Its dimensions with Addiction Potential were inverse and significant ($P < 0.05$). Also, multivariate regression by simultaneous entry method showed that 44% of the variance of Addiction Potential can be explained based on predictor variables (psychological capital-mindfulness and rumination). Therefore, to prevent Addiction Potential in students, by recognizing effective psychological factors and strengthening the mindset, students' vulnerability in this field can be reduced.

Keywords: Addiction Potential, mindfulness, psychological capital, rumination, students.

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-19]

1- Senior student of psychology department, Varamin-Pishva branch, Islamic Azad University, Varamin, Iran (Responsible Author)

2 Academic staff member of the Department of General Psychology, Varamin Pishva Branch, Islamic Azad University, Varamin, Iran

3- Department of Psychology, Varamin-Pishva Branch, Islamic Azad University, Varamin, Iran